

ΕΝΤΗΕΤΟ.2

9.6.1932: Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΣΕΡ ΡΟΝΑΛΝΤ ΣΤΟΡΡΣ ΑΝΑΧΩΡΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΦΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΤΑΙ ΣΕ ΠΡΟΣΤΙΜΟ **250** ΛΙΡΩΝ ΓΙΑ ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΓΙΑ ΟΜΙΛΙΕΣ ΠΟΥ ΕΚΑΜΕ ΣΕ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΦΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΑ

Στις **9** Ιουνίου αναχώρησε από την Κύπρο ο κυβερνήτης Σερ Ρόναλντ Στορρς μετά από παραμονή στο νησί για έξη σχεδόν χρόνια. Ο Στορρς είχε έλθει στην Κύπρο ως κυβερνήτης στις **30** Νοεμβρίου **1926** και έφευγε αφήνοντας πίσω του μια εξέγερση και σκληρούς νόμους που θα σημάδευαν τον τόπο για την επόμενη δεκαετία και πλέον.

Κατά την αναχώρηση του Κυβερνήτη από τη Λευκωσία, που συνοδευόταν από τον γραμματέα του Γκάνις, είχαν ριφθεί **21** κανονιοβολισμοί από το πυροβολείο της πύλης Πάφου, λες και ο κυπριακός λαός πανηγύριζε για την αποχώρηση του, μετά τα τόσα σκληρά μέτρα που είχε πάρει μετά την εξέγερση του Οκτωβρίου του **1931**.

Στο λιμάνι της Λάρνακας όπου επιβάστηκε στο ατμόπλοιο "Κορνάρο" βρίσκονταν όλοι οι επίσημοι για να του σφίξουν το χέρι για τελευταία φορά ενώ στρατιωτικό απόσπασμα απένειμε τιμές. Στο πλοίο αποχαιρέτισε τον Κυβερνήτη ο προσωρινός κυβερνήτης Χ. Χέννικερ Χήτον.

Ο Χήτον έδωσε στη δημοσιότητα το πιο κάτω ανακοινωθέν:

" Δεν υπήρξε δυνατό για τον Κυβερνήτη να αποχαιρτίσει προσωπικά ένα έκαστο από τα μέλη της Κυβερνητικής Υπηρεσίας. Αλλά η Αυτού Εξοχότης δεν μπορεί να εγκαταλείψει την Αποικία χωρίς να εκφράσει προς όλες τις τάξεις τη βαθιά του εκτίμηση για τη νομιμόφρονα και αφωσιωμένη υπηρεσία τους προς το Στέμμα.

Εύχεται κάθε ευτυχία και ευημερία προς αυτές και την Κύπρο, των οποίων η ευμερία είναι ο πόθος και

ο σκοπός όλων μας".

Ο Ρόναλντ Στορρς έφυγε τον Ιούνιο του **1932** αλλά τα αυστηρά μέτρα που πήρε διατηρήθηκαν και ενισχύθηκαν περαιτέρω κατά τη διάρκεια της θητείας του προσωρινού Κυβερνήτη Χήτον (μέχρι τον Δεκέμβρη του **1932**) όσο και του διαδόχου του Σερ Ρέτζιναλντ Εντουαρτ Στάμπς αργότερα και ακόμα και του διαδόχου του Στάμπς, Σερ Ρίτςμοντ Πάλμερ.

Οι έξη μήνες κατά τους οποίους ασκούσε τα καθήκοντα του προσωρινού Κυβερνήτη ο Χήτον αποτέλεσαν ικανοποιητικό διάστημα γι αυτόν για να επιβάλει τα μέτρα που ήθελε ή που είχε προγραμματίσει ο Στορρς ώστε ο νέος Κυβερνήτης να μπορούσε να τα χαλαρώσει κάπως και να φανεί ως άνθρωπος που έβλεπε με διαφορετικό μάτι -τουλάχιστον μέχρι που να περνούσαν οι πρώτες εντυπώσεις- τα αιτήματα και τα προβλήματα του Κυπριακού λαού κερδίζοντας έτσι την εμπιστοσύνη των Κυπρίων.

Ο Χήτον καταδίωξε τόσο τους Εθνικιστές όσο και τους κομμουνιστές με όλα τα μέσα που μπορούσε προκειμένου να σιγήσει κάθε εκδήλωση υπέρ της Ελλάδας και της Ένωσης ή και της πραγματοποίησης οποιασδήποτε πολιτικής συγκέντρωσης.

Από τα σκληρά μέτρα του προσωρινού Κυβερνήτη δεν γλύτωσαν ούτε οι ιερωμένοι και ιδιαίτερα ο Μητροπολίτης Πάφου Λεόντιος, ο οποίος είχε αρνηθεί να συναντηθεί με τον Χένικερ Χήτον παρόλον ότι το είχε ζητήσει.

Ο Λεόντιος, παρά τα αυστηρά μέτρα που είχε πάρει ο προσωρινός κυβερνήτης δεν είχε πτοηθεί και είχε αρχίσει ομιλίες υπέρ της Ελλάδας και της ένωσης, ενώ επαινούσε την ενέργεια εκείνων που είχαν δράσει κατά την εξέγερση του **1931**.

Έτσι στα μέσα του Σεπτέμβρη του **1932** ο Λεόντιος πήγε σε διάφορα χωριά όπως την ανώγυρα, το Πραστειό και το Πισσύρι, χωριά που είχαν γίνει επεισόδια κατά το **1931**- και εκτός από τα θερμά του λόγια για την εξέγερση επέκρινε επίσης και εκείνους που είχαν δώσει ονόματα στις αρχές σχετικά με τη δράση των

συγχωριανών τους κατά την εξέγερση.

Ο Λεόντιος είχε χρησιμοποιήσει τέτοια λόγια και φράσεις που σύμφωνα με το κατηγορητήριο που του απαγγέλθηκε αργότερα στο δικαστήριο, ενδεχόμενα θα μπορούσαν να προκαλέσουν "δυσαρέσκεια ή δυσμένεια μεταξύ των υπηκόων της Α. Μεγαλειότητος ή των κατοίκων της Αποικίας".

Ο προσωρινός κυβερνήτης διέταξε τότε την αστυνομία να αναλάβει δράση και στις 3 Νοεμβρίου ο δικηγόρος του Στέμματος Στέλιος Παυλίδης κατέθετε στο Κακουργιοδικείο Λεμεσού εκτώ κατηγορίες εναντίον του Λεοντίου. Οι κατηγορίες ήταν οι πιο κάτω:

ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Επί τω ότι ο κατηγορούμενος κατά ή περί την 20ην Σεπτεμβρίου 1932, εν Πισσουρίω της επαρχίας Λεμεσού, εις επήκοον νομοταγών υπηκόων του Λόρδου Βασιλέως ημών, προφορικώς εξεφράσθη κατά τρόπον, ο οποίος είναι ενδεχόμενον να προκαλέση δυσμένεια προς την Α. Μεγαλειότητα ή την Κυβέρνησιν της Αποικίας της Κύπρου, ειπών περίπου τα εξής:

"... Κατά το παρελθόν έτος έλαβον χώραν ταραχαί εδώ και μερικοί των συγχωριτών σας έδωσαν μαρτυρίαν εναντίον άλλων συγχωριτών και συνέτειναν εις το να καταδικαστούν εις φυλάκισιν και εις πρόστιμον. Θα έλθη ημέρα, καθ' ην οι τοιούτοι θα τιμωρηθώσι, διότι διέπραξαν προδοσίαν και θα αφορισθώσιν υπό της Εκκλησίας. Είναι αίσχος και ατιμία να φυλακισθή τις διά κλοπήν, αλλά δεν είναι αίσχος να φυλακισθή τις διά την πατρίδα.

Η Ευρώπη οφείλει τον πολιτισμό της εις την Ελλάδα, εν τούτοις κρατούμεθα δούλοι... Κάμνουν διασκέψεις αφοπλισμού αφ' ετέρου κατασκευάζουν πλοία, αεροπλάνα και τάνκς και τα φέρνουν διά να μας απειλούν όταν ζητούμεν το δίκαιον μας..."

Διά των άνω εκφράσεων ο κατηγορούμενος ήθελε να είπη και ηννοήθη ότι ήθελε να είπη:

α) Οτι πας όστις έδωσε μαρτυρίαν εναντίον εκείνων οίτινες διέπραξαν στάσιν και πράξεις βίας εν Πισσουρίω κατά τον Οκτώβριον του 1931, πρέπει να

μισώνται και περιφρωνώνται υπό του κοινού.

β). Οτι οι καταδικασθέντες διά τα τοιαύτα εγκλήματα πρέπει να θεωρώνται επαινετοί.

γ). Γενικώς ότι αι απόπειραι προς μεταβολήν της κυριαρχίας επί της Αποικίας πρέπει να επαινώνται.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Επί τω ότι ο κατηγορούμενος εις τον ίδιον τόπον και κατά τον ίδιον χρόνον μετεχειρίσθη τας ιδίας φράσεις (ως η εν τη πρώτη κατηγορία) αίτινες είναι ενδεχόμενον να προκαλέσωσι δυσαρέσκειαν ή και δυσμένειαν μεταξύ των υπηκόων της Α. Μεγαλειότητος ή των κατοίκων της Κύπρου και διά των εν λόγω φράσιν ο κατηγορούμενος ήθελε να είπη και ηννοήθη ότι ήθελε να είπη:

α). Οτι όστις έδωκε μαρτυρίαν εναντίον διαπραξάντων στάσιν και πράξεις βίας εν Πισσουρίω κατά τον Οκτώβριο του 1931 πρέπει να θεωρήται υπό του λαού μισητός και περιφρονητέος.

β). Οτι οι καταδικασθέντες διά τα τοιαύτα εγκλήματα πρέπει να επαινώνται.

γ) Γενικώς ότι αι απόπειραι προς μεταβολήν της επί της Αποικίας κυριαρχίας πρέπει να επαινώνται.

ΤΡΙΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Επί τω ότι ο κατηγορούμενος κατά την 18ην Σεπτεβρίου 1932 εν Ανωγύρα της επαρχίας Λεμεσού εις επήκοσον νομοταγών υπηκόων της Α. Μεγαλειότητος προφορικώς μετεχειρίσθη φράσεις αίτινες είναι ενδεχόμενον να προκαλέσωσι δυσμένειαν προς την Α. Μεγαλειότητα ή την Κυβέρνησιν της Αποικίας της Κύπρου, ειπών περίπου τα εξής:

"Δεν γνώριζω εάν μερικοί εξ υμών έλαβον μέρος εις τας ταραχάς ή εάν εις το χωρίον συνέβη τι ή εάν τινές επροδόθησαν και εφυλακίσθησαν διότι ήθελον να υπερασπισθώσι την πατρίδα των.

Ο προδότης, ομοιάζει με τον Ιούδα, ο οποίος επρόδωσε τον Κύριον Ημών προ του τελευταίου δείπνου".

Διά των άλλων φράσεων ο κατηγορούμενος ηννόη και ηννοήθη ότι ανεφέρετο εις τας στασιαστικάς και βιαίας εκείνας πράξεις αίτινες έλαβον χώραν κατά τον Οκτώβριον του 1931 και ήθελεν να είπη ότι οι

μαρτυρήσαντες υπέρ της κατηγορίας εν σχέσει με τα ρηθέντα εγκλήματα πρέπει να μισώνται και περιφρονώνται υπέρ του κοινού.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Επί τω ότι ο κατηγορούμενος μετεχειρίσθη τας εν τη ανωτέρω κατηγορίας φράσεις αίτινες είναι ενδεχόμενον να προκαλέσωσι δυσαρέσκειαν ή δυσμένειαν μεταξύ των υπηκόων της Α. Μεγαλειότητος ή των κατοίκων της Αποικίας.

ΠΕΜΠΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Επί τω ότι ο κατηγορούμενος κατά την 19ην Σεπτεμβρίου 1932 εν Πραστειώ της επαρχίας Λεμεσού εις επήκοον νομοταγών υπηκόων της Α. Μεγαλειότητος μετεχειρίσθη τας ακολούθους φράσεις αίτινες είναι ενδεχόμενον να προκαλέσωσι δυσμένειαν διά την Α. Μεγαλειότητα ή την Κυβέρνησιν της Αποικίας της Κύπρου:

"...Δεν πρέπει να προδίδητε ο ένας τον άλλον όπως έγινε προς τινος εις γειτονικόν χωρίον, όπου μερικοί επρόδωσαν τους συγχωρίτας και συνετέλεσαν εις το να φυλακισθώσι ή να καταδικασθώσιν εις πρόστιμον και να καταστραφώσι. Οι τοιοῦτοι δεν είναι χριστιανοί και όταν ανακαλυφθώσι δέον να σημειωθώσι και να αποπεμφθώσι της Εκκλησίας και να μη μεταλαμβάνωσι... Πρέπει να διδάσκετε τα τέκνα σας την ιστορίαν και τα ανδραγαθήματα των προγόνων μας και να μη περιμένετε τους δασκάλους να το κάμνουν διότι οῦτοι με την σημερινήν κατάστασιν φοβούνται να διδάξωσι τοιαῦτα πράγματα...

Διά των άνω φράσεων ο κατηγορούμενος ήθελε να είπη και ηγνοήθη ότι ήθελε να είπη ότι οι δώσαντες μαρτυρίαν υπέρ της κατηγορίας διά τα εγκλήματα στάσεω και βίας εν Πισσουρίω κατά τον Οκτώβριον του 1931, πρέπει να μισώνται και περιφρονώνται υπό του κοινού και ότι είναι καθήκον των γονέων να ενσπεύρωσιν επαναστατικόν πνεύμα εις τη ψυχήν των τέκνων των.

ΕΚΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Επί τω ότι ο κατηγορούμενος εις τον ίδιον τόπον και κατά τον ίδιον χρόνον μετεχειρίσθη τας ανωτέρω φράσεις αίτινες είναι ενδεχόμενον να προκαλέσωσι δυσαρέσκειαν και δυσμένειαν μεταξύ των υπηκόων της Α. Μεγαλειότητος

ή των κατοίκων της Αποικίας.

ΕΒΔΟΜΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Επί τω ότι ο κατηγορούμενος κατά την 23ην Οκτωβρίου 1932 εν Κτήματι εις επήκοον νομοταγών υπηκόων της Α. Μεγαλειότητος μετεχειρίσθη τας ακολούθους φράσεις αίτινες είναι ενδεχόμενον να προκαλέσωσι δυσμένειαν διά την Α. Μεγαλειότητα ή την Κυβερνησιν της Αποικίας της Κύπρου ειπών περίπου τα εξής:

"... Τώρα σεις, ιεραί και καθηγιασμένοι ψυχαί, των οποίων το μνημόσυνον ευρίσκεται επι της τραπέζης ως εάν επρόκειτο περί κοινού θανάτου έχω να σας είπω ότι η θέσις σας δεν είναι εκεί αλλ' επί της Αγίας Τραπέζης ή του Εικονοστασίου και αι εικόνες σας πρέπει να τοποθετηθώσι μεταξύ των άλλων, διότι ως γεγονός είσθε Άγιοι και πρέπει να σας παρακαλώμεν να μεσιτεύητε υπέρ ημών εις τον Θεόν... Λυπούμεθα όταν αναμνισκώμεθα τας μεγάλας ημέρας όταν επέσατε ενδόξως υπερ της Πατρίδος... Ναι ιεραί ψυχαί, είσθε τόσοσ άγιοι, ώστε και να διεπράξατε σφάλμα τι, τούτο απεπλύνθη διά του αίματος, εις το οποίον εξεπνεύσατε. Επέσατε ενδόξως υπέρ της πατρίδος σας και θεωρείσθε ως μάρτυρες του Εθνους σας. Επέσατε υπέρ άλλων ακολουθούντες το ρητόν "θυσιαστήτε υπέρ των άλλων". Διά τούτο ιεραί ψυχαί, θα δατηρηθήτε πάντοτε εις την μνήμην μας... Τούτο ας γίνει παράδειγμα δι' όλους".

Διά των φράσεων τούτων ο κατηγορομενος ήθελε να είπη και ηννοήθη ότι ανεφέρετο εις τους ταραξίας οίτινες εφονεύθησαν υπό των πολιτικών και στρατιωτικών δυνάμεων του στέμματος κατά την καταστολήν διαφόρων επαναστατικών εκρήξεων και ταραχών, αίτινες έλαβον χώραν κατά τον Οκτώβριον του 1931.

ΟΓΔΟΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Επί τω ότι ο κατηγορούμενος εις τον αυτόν τόπον και κατά τον ίδιον χρόνον μετεχειρίσθη τας ανωτέρω φράσεις, αίτινες είναι ενδεχόμενον να προκαλέσωσι δυσσάσκεϊαν ή δυσμένειαν μεταξύ των υπηκόων της Α. Μεγαλειότητος ή των κατοίκων της Αποικίας της Κύπρου".

Η δίκη του Μητροπολίτη Λεόντιου άρχισε στις 14

Νοεμβρίου 1932 ενώπιον του Εφέτου Τόμας ως Προέδρου και των δικαστών Γκρην και Χαλίτ ως παρέδρων. Το Στέμμα αντιπροσώπευσε ο Γενικός Εισαγγελεάς Μπλάκωλ και ο δικηγόρος του Στέμματος Στ. Παυλίδης. Για τον Λεόντιο εμφανίστηκαν οι Αντ. Τριανταφυλλίδης, Ι. Κληρίδης, Κρ. Τορναρίτης, Θ. Μιχαηλίδης και Ευθ. Ιερόπουλος.

Το Λεόντιο συνόδευσε στο δικαστήριο όλη η εναπομείνασα ιεραρχία της εκκλησίας (εκτός από τον Αρχιεπίσκοπο που αντιπροσωπεύθηκε). Ανάμεσα στους διάφορους ήσαν ο Αρχιμανδρίτης της Αρχιεπισκοπής Ιππόλυτος Ιωαννίδης, ως εκπρόσωπος του Αρχιεπισκόπου, ο αρχιμανδρίτης Μακάριος Μαχαιριώτης, τοποτηρητής του Θρόνου Κιτίου, ο Αρχιμανδρίτης Ιάκωβος Αρνόπουλος, τοποτηρητής της Μονής του Αγίου Νεοφύτου, Λαυρέντιος, ο έξαρχος της Μητροπόλεως Κιτίου Νικόδημος και πολλοί άλλοι.

Ο πρωτοκολλητής Μπαΐραμιάν αφού διάβασε το κατηγορητήριο ρώτησε τον Μητροπολίτη αν παραδεχόταν τις κατηγορίες, Ο Λεόντιος απάντησε καταφατικά, αλλά ζήτησε να του επιτραπεί να εξηγήσει στο δικαστήριο τη θέση του. Στη δήλωση του ο Λεόντιος είπε ότι στόχος του δεν ήταν να προαγάγει δυσμένεια εναντίον της Κυβέρνησης και ότι απλώς επεδίωκε να καταδικάσει τους Κυπρίους εκείνους, οι οποίοι από πάθος ή μίσος ή εχθρότητα έδωσαν ψεύτικες μαρτυρίες εναντίον συγχωριανών τους που έδρασαν κατά τα γεγονότα του 1931.

Είπε ο Λεόντιος:

" Παραδέχομαι κατ' ουσίαν το περιεχόμενο των λεχθέντων ως παρατίθενται εν τω κατηγορητηρίω καίτοι ισχυρίζομαι ότι επί τινών σημείων υπάρχει διαφορά μεταξύ τούτων και των ομιλιών μου, ως αυτά εξεφωνήθησαν επ' εκκλησίας. Απλώς εθεώρησα καθήκον μου, περιστάσεως δοθείσης, να επικρίνω την συμπεριφοράν εκείνων, οίτινες εκ πάθους ή εχθρότητος έδωκαν ψευδή μαρτυρίαν ή υπερέβαλον τα αληθή γεγονότα διά να επιτύχουν καταδίκην εναντίον συγχωριτών των, τους οποίους εμίσουν και δεν

εσκόπουν να επικρίνω εκείνους οίτινες έδωκαν αληθή μαρτυρίαν εναντίον των λαβόντων μέρος εις τας ταραχάς του Πισσουρίου κατά τον παρελθόντα Οκτώβριον.

Επιθυμώ να εκφράσω την λύπην μου, εάν αι λέξεις μου εγένοντο παραίτιοι ώστε να θεωρηθή ότι τοιοούτος ήτο σκοπός μου. Ούτω πράττων ουδόλως εσκόπουν να προαγάγω ή ενθαρρύνω ανταρσίαν ή βίαν, ούτε να προκαλέσω δυσμένειαν εναντίον της Κυβερνήσεως ή δυσαρέσκειαν ή δυσμένειαν μεταξύ των κατοίκων της νήσου.

Ουδέποτε ενόμισα ότι ούτω κηρύττων διέπραττον παράβασιν των νόμων της χώρας, αλλά διετέλουν υπό την εντύπωσιν ότι εξετέλουν καθήκον ως ποιμήν προς το ποίμνιον μου.

Τώρα όμως αντιλαμβάνομαι, κατόπιν συμβουλής των δικηγόρων μου, ότι τα άνω κηρύγματα μου αποτελούν παράβασιν του νόμου της χώρας, τον οποίον υποχρεούμαι να υπακούω".

Στη συνέχεια μίλησε ο Γενικός Εισαγγελέας που υποστήριξε τη θέση της κατηγορούσης αρχής λέγοντας τα πιο κάτω:

"Τον παρελθόντα Οκτώβριον συνέβησαν εν Κύπρω σοβαρά ταραχάί, μερικά δε πρόσωπα εξεδήλωσαν πρόθεσιν να κατασυντρίψουν την Κυβέρνησιν. Ο κατηγορούμενος παρουσίαζε τότε εκ Κύπρου και η Κυβέρνησις απηγόρευσαν εις αυτόν την επάνοδον. Η Κυβέρνησις κατόπιν κάμνουσα χάριν επέτρεψεν εις τον κατηγορούμενον να επανέλθη και υπεδείχθη εις αυτόν ότι δεν πρέπει να αναμιγνύεται εις την πολιτικήν. Δεν παρήλθεν όμως πολύς καιρός και ο κατηγορούμενος ήρχισε να κάμνη στασιαστικάς ομιλίαις.

Ο Διοικητής της επαρχίας Πάφου προσεκάλεσεν αυτόν, τον συνεβούλευσε και τον ηπέιλησεν ότι θα καταδιωχθή ποινικώς εάν συνεχίση τας τοιαύτας ομιλίαις. Ο κατηγορούμενος υπεσχέθη ότι θα υπακούη μεν εις τους νόμους, αλλά και θα εκτελή το καθήκον του απέναντι του ποιμνίου του. Κακή αυτή η συμβουλή των φίλων του. Ενας Μητροπολίτης δεν πρέπει να λέγη

πράγματα δυνάμεθα να διαταράξουν τον κόσμο. Η Εκκλησία θέλει ειρήνην και αγάπην μεταξύ των χριστιανών.

Ο κατηγορούμενος ήρχισεν από την 18ην Σεπτεμβρίου να εκτελή περιοδείαν ανά το ποίμνιον του. Και ποιμαντικά επισκέψεις του εγένοντο εις μέρη εις τα οποία πέρυσι εξερράγησαν ταραχαί όπως το Πισσούρι, εις το οποίον ετέβη ούτος, κατόπιν επεσκέφθη την Ανώγυραν.

Στας 19 Σεπτεμβρίου μετέβη εις το Πραστεϊόν όπου και πάλιν ωμίλησε.

Είναι ήδη κατάδηλον ότι όταν απειλούνται δι' αφορισμού οι μάρτυρες τα αποτελέσματα θα είναι πολύ κακά. Είπεν επίσης προς τους ακροαστάς του ότι οφείλουν διδάσκουν προς τα παιδιά των τα άθλα των προπατόρων των, να διδάσκουν δηλαδή στασιαστικά πράγματα, διότι οι διδάσκαλοι είναι αδύνατον να διδάξουν σήμερα.

Ο κατηγορούμενος μετέβη κατόπιν εις Πισσούρι όπου και έκαμε κήρυγμα.

Ο κατηγορούμενος συν άλλοις εκήρυττεν ότι δεν είναι εντροπή να φυλακισθή κανείς διά την πατρίδα του, εννοών διά τούτου ότι δεν έπρεπε να τιμωρώνται οι ταραξίαι. Επίσης ότι χρεωστούμεν τον πολιτισμόν μας εις την Ελλάδα. Αυτά είναι μία μεγάλη αλήθεια, αλλ' ο κατηγορούμενος υπενόει τη ένωσιν της Κύπρου και άλλα παρόμοια.

Υποβάλλω μετά σεβασμού εις το δικατήριον ότι αι επισκέψεις του Μητροπολίτου ανά το ποίμνιον του ήσαν κακαί επισκέψεις και δεν εδίδασκον αγάπην και ειρήνην. Η τελευταία κατηγορία αναφέρεται εις μνημόσυνον τι τελεσθέν δι' εκείνους οίτινες είχαν πέση κατά τας ταραχάς του παρελθόντος Οκτωβρίου. Δεν αποτελεί αδίκημα το να μνημονεύωνται τα ονόματα νεκρών, οίτινες απέθανον οιονδήποτε θάνατον. Αλλά ο κατηγορούμενος αντί μνημοσύνου ηθέλησε να κάμη στασιαστικήν ομιλίαν.

Εις τα μνημόσυνα γίνονται προσευχαί υπέρ ψυχών αποθανόντων. Αλλ' είναι πολύ διαφορετικόν

πράγμα το να λέγεται ως είπεν ο κατηγορούμενος ότι εκείνοι οίτινες απέθανον διαπράττοντες ταραχάς είναι άγιοι άνθρωποι και ότι έπεσαν ενδόξως υπέρ πατρίδος. Αυτά είναι τα γεγονότα και αυτά αποτελούν στασιαστικές ομιλίας".

Μετά το Γενικό Εισαγγελέα μίλησε και πάλι ο κατηγορούμενος Μητροπολίτης Πάφου Λεόντιος ο οποίος με νέα δήλωση του αναλάμβανε την υποχρέωση να μη κάμνει στο μέλλον στασιαστικές ομιλίες "αφού μάλιστα οι νομικοί του σύμβουλοι του δήλωσαν ότι ομιλίες όπως αυτές που έγιναν θεωρούνται από το νόμο στασιαστικές".

Τη συνέχεια της δίκης παραθέτει η εφημερίδα "Ελευθερία":

"ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ: Γινομένου λόγου περί στασιαστικών ομιλιών δέον να εννοηθή ότι πάσα ομιλία σχετιζόμενη με την ένωσιν της Κύπρου θεωρείται στασιαστική και επομένως ο κατηγορούμενος δεν θα κάμνη εις το εξής τοιαύτας ομιλίας, ως εδηλώσεν εις το Δικαστήριον.

ΑΝΤ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ: Ο εκ των συνηγόρων κ. Α. Τριανταφυλλδης, λαβών τον λόγον είπεν ότι κατόπιν της ειλικρινούς ομολογίας του κατηγορουμένου και των παρασχεθεισών επεξηγηματικών δηλώσεων ελπίζει ότι το δικαστήριον θα έχη ικανοποιηθή όπως ικανοποιήθη και το Στέμμα, υπέβαλε δε ότι θα ήτο από πάσης απόψεως ικανοποιητικόν εάν το Δικαστήριον υπέβαλλεν επί ωρισμένον χρόνον την έκδοσιν αποφάσεως, με την εκ μέρους του κατηγορουμένου υποχρέωσιν όπως εμφανισθή προ του δικαστηρίου οποτεδήποτε ήθελε κληθή υπ' αυτού.

Ο κ. Τριανταφυλλίδης προσέθηκεν: "Εφιστώ την προσοχήν του δικαστηρίου ότι ο κατηγορούμενος Μητροπολίτης απουσίαζεν εκ της νήσου κατά τας ταραχάς του Οκτωβρίου του 1931. Εκτοτε εγένετο ριζική μεταβολή εις την σχετικην νομοθεσίαν, της οποίας ο κατηγορούμενος δεν έσχε την ευκαιρίαν να λάβη πλήρη οπωσδήποτε γνώσιν. Εν τη εκτιμήσει του επιληψίμου ή μη του χαρακτήρος των λεγομένων του ο κατηγορούμενος Μητροπολίτης επηρεάζετο υπό

εντυπώσεων, τας οποίας είχε περί του νόμου, ως ούτος ίσχυε προηγουμένως".

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΥΣ: Όταν ο κ. Τριανταφυλλίδης μοι ωμίλησε το πρώτον διά το ζήτημα της επεξηγηματικής δηλώσεως εκ μέρους του Μητροπολίτου, εύρον εύλογον τούτο και είπον εις αυτόν ότι το ζήτημα της ποινής απόκειται εις το δικαστήριον. Ο σκοπός μου ήτο να σταματήσω το κακόν των ομιλιών εκ μέρους του κατηγορουμένου. Ηδη, κατόπιν της επεξηγηματικής δηλώσεως υποστηρίζω την γενομένην εισήγησιν περί αναστολής της αποφάσεως διά τους εξής λόγους:

ΠΡΩΤΟΝ διότι το κοινόν γνωρίζει ήδη εκ της δημοσιεύσεως της δηλώσεως του Μητροπολίτου, ότι ούτος δεν είχε σκοπόν να ψέξη ανθρώπους, οι οποίοι μετέβησαν και έδωκαν μαρτυρίαν εις το Δικαστήριον, αλλά μόνον τους ψευδορκήσαντας, εδήλωσε δε περιπλέον ότι δεν ωθεί τον λαόν εις στάσιν.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ αι πληροφορίαι μου είναι ότι ο λαός της Κύπρου επιθυμεί να ησυχάση από τας ταραχάς, τας οποίας υποκινούν οι κληρικοί της Κύπρου.

ΤΡΙΤΟΝ εντός ολίγου αναμένεται να φθάση εις Κύπρον ο νέος κυβερνήτης, αυτής, νομίζω δε ότι εάν ο τερματισμός στασιαστικών πράξεων δύναται να επιτευχθή άλλως παρά διά φυλακίσεως του Μητροπολίτου, θα ήτο τοιούτο εποθυμητόν. Εις προκειμένην περίστασιν θα δείξω γενναιοφροσύνην, δεν θα επεθύμουν όμως όπως το συμβάν τούτο παρέλθη απαρατήρητον ούτε και θα επεθύμουν όπως δύναται ο Μητροπολίτης ή άλλος τις να είπη ότι ο Μητροπολίτης εξηπάτησε το δικαστήριον και την Εισαγγελίαν και αποφεύγει την ποινήν του παραμένων ελεύθερος, όπως είπα να λάβη παρόμοια. Διά τούτο ζητώ όπως ο Μητροπολίτης δώση έγγραφον καθάραν υπόσχεσιν ότι δεν θα επαναλάβη παρομοίας πράξεις εις το μέλλον, παράσχη δε εγγύησιν διά μίαν τριτίαν ότι θα προσέλθη εις το δικαστήριον και ακούση την περί αυτού απόφασιν, οποτεδήποτε ήθελε κληθή προς τούτο. Θεωρώ προσέτι επάναγκες όπως δηλώσω ότι εάν ο Μητροπολίτης ήθελε παραβή την υπόσχεσιν του, θα

ζητήσω τότε παρά του διακαστηρίου, όπως επιβάλη εις αυτόν αυστηράν και παραδειγματικήν τιμωρίαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΜΑΣ: Τα τοιαύτα αδικήματα είναι σοβαράς φύσεως και έχουν βαρείας συνεπειάς. Το Στέμμα εδήλωσεν ότι κύριος σκοπός του είναι να θέση άπαξ διά παντός τέρμα εις παντός ειδους στασιαστικας ομιλίας. Εις την προκειμένην, τόσον σοβαράς, μορφής, υπόθεσιν φαίνεται, ότι ο κατηγορούμενος αγνοεί τι είναι στάσις. Το δικαστήριον αναβάλλει την υπόθεσιν δι' αύριον, όπως παρασχεθή χρόνος προς υποβολήν εγγράφου και σαφούς δηλώσεως εκ μέρους του Μητροπολίτου".

Το δικαστήριον δέσμευσε τελικά τον Μητροπολίτη με εγγύηση **250** λιρών για τρία χρόνια. Δηλαδή ο Λεόντιος αναλάμβανε ότι για τρία χρόνια δεν θα προέβαινε σε παρόμοιες ομιλίες, άλλως θα πλήρωνε το υπέρογκο ποσό των **250** λιρών.

Με τη σπάθη της δικαιοσύνης να επικρέμματα εναντίον του Λεοντίου σιγούσε και η τελευταία ίσως ηγετική φωνή που τόλμησε να μιλήσει εναντίον του καθεστώτος.